

mgr BARBARA SZCZEPANOWSKA
Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

Międzynarodowe źródła informacji o bezpieczeństwie pracy – witryna internetowa Międzynarodowego Centrum Informacji CIS

Problematyka bezpieczeństwa i higieny pracy prezentowana jest w Internecie bardzo szeroko. Ponieważ jest ona wyjątkowo wielotematyczna i powiązana z innymi dziedzinami wiedzy, np. chemią, fizyką, medycyną, psychologią, socjologią, inżynierią produkcji, informacje z dziedziny ochrony człowieka w procesie pracy można znaleźć w wielu miejscach, co z jednej strony jest cenne, ale z drugiej bardzo utrudnia poszukiwanie odpowiednich materiałów.

Rosnący w ogromnym tempie zalew informacji w Internecie (ok. 10 milionów nowych stron tygodniowo) często praktycznie uniemożliwia użytkownikowi szybkie i trafne odszukanie potrzebnych informacji. Dzięki zamieszczanym w serwisach informacyjnych linkom można szybko przechodzić od jednych informacji do innych, co jednak nie zawsze oznacza możliwość znalezienia informacji aktualnie poszukiwanej. Dlatego też niezbędne są narzędzia, które pomagają opanować chaos informacyjny [1, 2].

Najdłuższą funkcję tę pełnią w Internecie wyszukiwarki. Pozwalają one penetrować zasoby sieci w poszukiwaniu określonych haseł i mogą również porządkować wyszukane informacje wg różnych kryteriów, np. stopnia ich przydatności dla użytkownika. Zapewniają dostęp do informacji różnego typu, w tym – do wysoko cenionych informacji audiowizualnych. Mają one jednak wiele wad, np. wyszukiwanie zbyt dużej liczby informacji naraz, często nie najlepszej jakości i częściowo już nieaktualnych, gdyż wiele stron w Internecie jest likwidowanych, nieaktualizowanych czy zmienianych. Czasem też użytkownicy bardzo żmudnie i czasochłannie muszą przeglądać setki wyszukanych stron, gubiąc w końcu tę właściwą.

W opanowaniu rosnącego chaosu informacyjnego [1, 2] bardzo pomocne są również **portale** i **tematyczne witryny** internetowe, kierujące użytkownika do

adresów sieciowych powiązanych bezpośrednio z interesującą go problematyką.

Zarówno portale jak i bardziej zaawansowane tematyczne witryny internetowe zawierają oczywiście wyszukiwarki, dzięki którym można penetrować zasoby sieci. Są one nastawione głównie na katalogowanie informacji i udostępnianie ich wg wyselekcjonowanych grup tematycznych. Dzięki temu umożliwiają one otrzymywanie potrzebnych danych w zaciszu własnego domu [3, 4, 5].

Informacje o światowych osiągnięciach w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy zamieszczane są w wielu witrynach internetowych, zarówno obejmujących jedynie tę tematykę, jak też na stronach dotyczących innych dziedzin wiedzy.

Przykładem witryny dotyczącej problematyki ochrony człowieka w procesie pracy jest witryna związana z międzynarodowym systemem informacji o bezpieczeństwie pracy CIS, zorganizowana przez Międzynarodowe Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS (International Occupational Safety and Health Centre CIS) w Genewie.

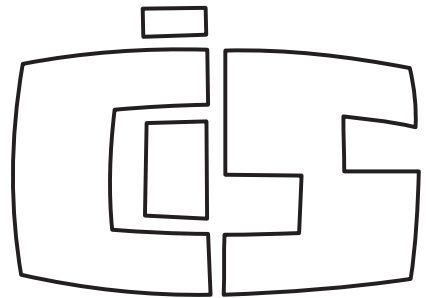
Centrum to zostało utworzone w 1959 roku przy Międzynarodowym Biurze Pracy (International Labour Office, ILO), stanowiącym Sekretariat Międzynarodowej Organizacji Pracy (International Labour Organization).

Ma ono za zadanie gromadzenie i rozpowszechnianie na skalę światową informacji i piśmiennictwa na temat bezpieczeństwa pracy, medycyny pracy, ergonomii, zagrożeń zawodowych i wielu dziedzin pokrewnych. Centrum to opracowuje różne wydawnictwa informacyjne, komputerowe bazy danych, prowadzi usługi informacyjne oraz prace nad Encyklopedią ILO. Centrum CIS organizuje szkolenia i konferencje oraz bierze udział w różnych projektach międzynarodowych. Bardzo ważną sferą działalności Międzynarodowego Centrum CIS jest

współpraca i rozwijanie międzynarodowej sieci Centrów CIS. Obecnie na wszystkich kontynentach w 100 krajach działa 135 Krajowych i Współpracujących Centrów CIS. Sieć ta rozpowszechnia informacje o ochronie człowieka w procesie pracy na terenie własnego kraju, również na podstawie materiałów z CIS, oraz udostępnia krajowe informacje dla użytkowników zagranicznych. Centra CIS prowadzą aktywną współpracę z Międzynarodowym Centrum oraz innymi Centrami, wymieniając informacje i materiały [6].

W Polsce rolę Krajowego Centrum CIS pełni od 1960 r., a więc prawie od początku istnienia Międzynarodowego Centrum CIS (1959), Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Centrum to gromadzi, opracowuje, udostępnia i rozpowszechnia materiały i informacje, uzyskane z Międzynarodowego Centrum CIS oraz z sieci Centrów CIS, jak również informacje o ich działalności. Są one rozpowszechniane wśród polskich użytkowników w różnych formach, m.in. w formie drukowanej oraz elektronicznej przez e-mail.

Są one również udostępniane na miejscu w Instytucie oraz wypożyczane przez Bibliotekę. Polskie Centrum prowadzi działalność informacyjną, wykorzystując m.in. uzyskane z sieci CIS publikacje i bazy danych oraz zasoby Internetu. Na ich podstawie opracowywane są zestawy literatury na określone tematy.

Krajowe Centrum wykorzystuje również system informacji CIS do międzynarodowego rozpowszechniania informacji o polskim piśmiennictwie i osiągnięciach w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, ergonomii oraz tematów pokrewnych. Opracowywane są opisy polskich wydawnictw (książki, artykuły, raporty, filmy, bazy danych itp.), które zamieszczane są przez Międzynarodowe Centrum CIS w Genewie w międzynarodowych bazach danych i wydawnictwach CIS. Do tych wydawnictw przekazywane są również krótkie informacje o polskich ważnych wydarzeniach, konferencjach, konkursach itp. Polskie Krajowe Centrum CIS prowadzi również swoją witrynę internetową (www.ciop.pl/1567.html), zamieszczoną w ramach portalu internetowego CIOP-PIB (www.ciop.pl). Polskie Centrum CIS bierze aktywny udział we współpracy sieci Centrów CIS [7].

Związane z systemem CIS portale i witryny internetowe, są szybkim i wygodnym narzędziem wyszukiwania potrzebnych informacji z morza danych o bezpieczeństwie pracy, znajdujących się na stronach internetowych.

Główną witryną systemu informacji CIS jest serwis internetowy utrzymywany przez Międzynarodowe Centrum Informacji o Bezpieczeństwie i Higienie Pracy CIS w Genewie (www.ilo.org/cis). Jest on zamieszczony w ramach portalu Międzynarodowego Biura Pracy ILO (www.ilo.org), na stronach działu ILO: „Programme on Safety, Health and the Environment (SafeWork)”, którego częścią jest to Centrum (rys. 1.)

Pierwsza wersja witryny została opracowana w 1996 roku i jej forma graficzna odbiega nieco od rozwiązań stosowanych

obecnie przy opracowywaniu stron internetowych [8]. Poszczególne strony zostały opracowane w sposób przejrzysty, czytelny i wygodny dla użytkownika.

Serwis ten promuje problematykę bezpieczeństwa pracy na świecie, działalność i produkty Międzynarodowego Centrum CIS, Międzynarodowej Organizacji Pracy, Międzynarodowego Biura Pracy, działu SafeWork, instytucji, pełniących rolę Krajowych i Współpracujących Centrów CIS, a poprzez linki – wielu najważniejszych instytucji, organizacji, stowarzyszeń itp. na całym świecie, zajmujących się szeroko pojętą tematyką bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Spśród 135 Centrów, 30 jest zorganizowanych w instytucjach europejskich, przy czym część Centrów CIS pełni również rolę centrów innych międzynarodowych systemów informacyjnych, np. Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z Bilbao czy Międzynarodowej Organizacji Zdrowia (WHO). Tak więc witryna ta zapewnia dostęp do światowych, w tym również do europejskich informacji z omawianej dziedziny.

Omawiana witryna opracowana jest w językach: angielskim, hiszpańskim, a część informacji także w języku francuskim. Pierwsza strona witryny, oprócz logo i nazwy zawiera krótką informację o misji Centrum, umożliwiając zapoznanie się z jej dalszym opisem.

Mapa witryny jest prezentowana w formie wykazu tematów (rys. 2.), a niedawno została opracowana graficznie w formie wykresu.

Na tej stronie znajdują się odnośniki do następujących działów:

Kim jesteśmy: misja, rola, zadania Centrum CIS oraz jego historia, sieć Kra-

jowych i Współpracujących Centrów, współpraca międzynarodowa, informacje kontaktowe.

Produkty i usługi: przegląd baz danych i rodzajów usług, cennik i informacje dotyczące zamawiania usług i wydawnictw w podziale na kraje o wysokim oraz średnim i niskim dochodzie, wejścia do wersji on-line baz danych:

- CISDOC/CISILO i Encyklopedia ILO (odpłatnie)
- baza danych instytucji związanych z bezpieczeństwem pracy oraz Centrów CIS (w języku angielskim, francuskim i hiszpańskim)
- prawnicza baza „Legislative Texts on OSH” (LEGOSH) zawierająca przepisy prawne poszczególnych krajów
- tezaurs (fragmenty wydawnictwa CIS „Thesaurus on Occupational Safety and Health”)
- glosariusz pojęć z dziedziny bhp w pięciu językach
- karty charakterystyk substancji niebezpiecznych
- karty zagrożeń w poszczególnych zawodach (przykład rys. 3.)
- wydawnictwa związane z bhp
- katalog wydawnictw ILO dotyczących bhp, zaopatrzone w indeks tematyczny i wersję w pdf.

Karty dotyczące zagrożeń w poszczególnych zawodach (w języku angielskim, rosyjskim i hiszpańskim) są zaopatrzone w obszerny wstęp i towarzyszy im prezentacja w Power-Point. W ich opracowaniu bierze udział również udział CIOP-PIB.

Kartom bezpieczeństwa chemicznego (jest ich ponad 1305), które zamieszczone są w formacie pdf i html, towarzyszą m.in. opis międzynarodowego projektu

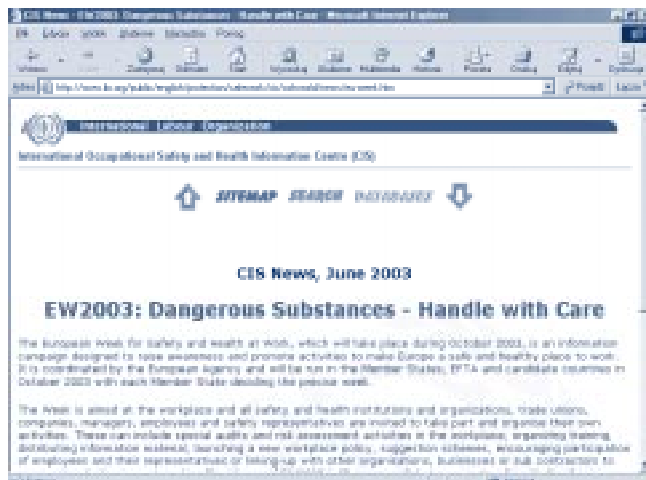
Rys. 1. Strona główna Międzynarodowego Centrum CIS

Rys. 2. Mapa witryny Międzynarodowego Centrum CIS

Rys. 3. Wykaz kart zagrożeń w poszczególnych zawodach

Rys. 4. Strona dotycząca Europejskiego Tygodnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

oraz indeks alfabetyczny substancji chemicznych.

Bezpieczeństwo i higiena pracy na świecie: pełne teksty konwencji i rekomendacji ILO, pełne teksty materiałów dotyczących dobrych praktyk, systemy zarządzania bezpieczeństwem pracy, baza danych ILO LABORSTA zawierająca krajowe statystyki dotyczące pracy, programy regionalne związane z bhp.

Nowości: konferencje, kursy, nowe wydarzenia w dziedzinie bezpieczeństwa pracy na świecie.

Użyteczne linki: alfabetyczny wykaz różnego typu źródeł informacji (organizacji, stowarzyszeń, czasopism, bibliotek, wydawnictw, internetowych wykazów adresów związanych z bhp itp.).

Przechodząc z głównej strony witryny do działu **Partnerzy CIS**, znajdujemy opis sieci Centrów CIS wraz z odnośnikami do bazy Krajowych i Współpracujących Centrów CIS, drugiej ważnej witryny związanej z systemem informacji CIS – witryny internetowej wspólnej dla Centrów CIS (www.ciscentres.com) oraz wydawnictwa „CIS Newsletter”, opracowywanego w Anglii przez Sheilę Pantry.

W dziale **Nowości** zamieszczane są na bieżąco w podziale na kolejne miesiące opisy krajowych i międzynarodowych konferencji, kursów, jak również informacje o ważnych wydarzeniach, nowych wydawnictwach, bazach danych, nagrodach, wydarzeniach związanych z Centrami CIS, technologią informacyjną itp.

W ramach omawianej witryny zamieszczane są również strony, poświęcone ważnym aktualnym wydarzeniom, np. strona dotycząca Europejskiego Tygodnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (rys. 4).

Twórcy omawianej witryny zapewniłi dodatkowo na każdej kolejnej stronie odnośniki, umożliwiające bezpośrednie przejście do działów: **Mapa witryny**, **Bazy danych**, **Co nowego w tej witrynie**. Z każdej strony jest możliwość wyszukiwania informacji w ramach całej witryny.

Każda strona zawiera również odsyłacze do głównych stron: **ILO**, **SafeWork**, **CIS**, **Protection**. Zawiera również odsyłacze do wybranych stron portalu ILO (*Główna strona ILO*, *Mapa serwisu*, *O ILO*, *Wyszukiwanie na stronach ILO*, *Kontakt*).

W każdej witrynie internetowej bardzo ważnym działem są linki do innych portali i stron. Omawiana witryna odsyła do bardzo różnych źródeł informacji – instytucji, stowarzyszeń i federacji, portali międzynarodowych projektów, bibliotek, czasopism elektronicznych, centrów informacji, baz linków z dziedziny bhp oraz Centrów CIS, które na swoich witrynach udostępniają kolejne linki. Wszystko to tworzy ogromną mapę zasobów internetowych z dziedziny ochrony człowieka w procesie pracy, zapewniając osobom zainteresowanym dostęp do tysięcy stron informacji. Dlatego witryna ta jest godna polecenia użytkownikom Internetu.

Z międzynarodowym systemem informacji o bezpieczeństwie pracy i ergonomii CIS związane są portale i witryny internetowe instytucji pełniących rolę Krajowych i Współpracujących Centrów CIS na całym świecie. Niektóre z nich, na przykład National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH) w USA czy Canadian Centre for Occupational Health and Safety (CCOHS) w Kanadzie są bardzo dużymi i prężnymi instytucjami, których portale zapewniają szeroki

dostęp do światowych zasobów z dziedziny bezpieczeństwa pracy i dziedzin pokrewnych.

Z systemem CIS związana jest również witryna Polskiego Krajowego Centrum CIS, która udostępniana jest w ramach portalu Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego.

Jednakże ze względu na ograniczenie łamów jednego artykułu portale te mogą być omówione w osobnych publikacjach.

PIŚMIENNICTWO

- [1] Dobrowolski Z, Franke J. W *labiryncie Internetu. Poradnik nawigacji dla bibliotekarzy*. Warszawa 2000
- [2] *Elektroniczne publikacje w bibliotekach*. Wanda Kocójowa red. Wydawnictwo UJ, Kraków 2002, s. 324
- [3] Gawroński A., Dynkowski M. *Biblioteczne portale albo wirtualne warsztaty informacyjne. Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy EBIB*, 1999, nr 7, listopad (http://www.oss.wroc.pl./biuletyn/ebib15/gaw_dyn.html)
- [4] Nahodko M. *Metadane – sposób na uporządkowanie Internetu*. Bibliotekarz, 2000 nr 7-8, s. 11 – 16
- [5] Nahodko M. *OPAC biblioteczny i portal internetowy – podobieństwa i różnice*. Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej, 2001, nr 3, s. 4 – 9
- [6] *Witryna internetowa Międzynarodowego Centrum Informacji CIS*. (www.ilo.org/cis)
- [7] *Witryna internetowa Polskiego Krajowego Centrum CIS* (www.ciop.pl/1567/html)
- [8] Szczepanowska B. *Informacja naukowa w dobie globalizacji na przykładzie międzynarodowego systemu informacji naukowej o bezpieczeństwie i higienie pracy CIS*. Przegląd Biblioteczny, 2002, nr 3, s. 21 – 27
- [9] Szczepanowska B. *Międzynarodowe i Krajowe Centrum CIS*. Bezpieczeństwo Pracy, 11(340) 1999, s. 6 – 8